

Szerkesztőség kiadóhivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — 977 Zs. N. Sz. — 558

kéziratok kizárólag a szerkesztőséghez címzendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Félévre — 240
Negyedévre — 85
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925 április 9 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 83 szám

5685. Niszán 15

Hatezer dunamon épül az erdélyi zsidók városa

Weiszburg Chaim dr. nyilatkozata Palesztina általános helyzetéről, az arabkérdésről és a kulturális fejlődésről

(Cluj-Kolozsvár, április 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap este érkezett haza palesztinai utjáról Weiszburg Chaim dr., aki az utóbbi években már negyedszer látogatta meg az épülő országot. Az erdélyi zsidóság, amelynek palesztinai gyökerét legelső sorban Weiszburg dr. fáradságot nem ismerő önfeláldozó munkája ültette el, különösen türelmetlenül várta hazaérkezését, mert ez az út döntötte el az Akkóban tervezett erdélyi zsidó városnak, „Cur-Salom“nak sorsát. Büszke örömmel regisztrálhatjuk, hogy Cur-Salom felépítésének terve ma már valósággá érett, a chaluc-kvucák már hozzá is fogtak a megvásárolt hatezer dunam földterület lecsapolásához és az utépítéshez.

A zsidók felfedezték Palesztinát

Weiszburg Chaim, aki utjának impressziójáról külön tanulmányok keretében fog az Uj Kelet hasábjain beszámolni, általános benyomásairól ma nyilatkozott az Uj Keletnek. Weiszburg dr. meglátásai különösen azért értékesek, mert az épülő ország szintén hónapról-hónapra változtatja arcát és így csak az tud igazi fogalmat alkotni magának az országépítés heróikus munkájáról, akinek a változásokat és a fejlődésnek különböző fokait is alkalma volt megfigyelni.

Munkatársunk mindenekelőtt az általános gazdasági helyzetről érdeklődött.

— Palesztinában — felelte Weiszburg dr. — nemhogy bizakodó, de a szó szoros értelmében rózsás a helyzet. Nem szívesen teszek ilyen kijelentést, mert azt gondolhatja valaki, hogy én, aki cionista, sőt optimista cionista vagyok, tulsásokra ragadtatom magamat. A valóság azonban az, hogy ebben a megállapításomban semmi elfogultság sincsen. A szó igaz értelmében vett munkanélküliség ma Palesztinában nincsen és belátható időn belül nem is lesz, mert az építkezések, amelyek a munkások javarészt munkával látják el, száz éven belül nem igen fognak megszűnni.

— Ma az a helyzet, hogy senki sem panaszkodik gazdasági krízisről. En ennek az általános gazdasági fellendülésnek okát abban látom, hogy a zsidóság felfedezte Palesztinát, a kapitalista zsidók rájöttek arra, hogy az érzelmi szempontok mellett a palesztinai vállalkozások spekulatív szempontból is kifizetődek.

Hatezer dunamon fog elterülni az erdélyi város

— A földvásárlás olyan méretekben halad, hogy két éven belül nem igen lehet lesz már földet kapni. Mi az akkói öböl közepén egy hatezer dunamnyi földterületet vásároltunk meg, amelynek építkezésre alkalmas állapotba való helyezésén már dolgoznak is a chaluc-kvucák. A még le nem jegyzett földterületek értékesítéséről az eredeti jegyzőknek legközelebb összeülő gyűlése fog határozni. Az előkészítő bizottságnak azonban az a terve, hogy egyelőre csak háromszáz parcellát bocsát áruba, dunamonkint harminchat fontért, a többi területét megtartja, hogy esetleg a felmerülő külön kiadásokat annak drágább eladási árából leheszen fedezni. Az akkói öböl többi részét az Amerikai Egyesült Államok vásárolta meg részben Zion Commonwealth vásárolta meg részben városépítési, részben mezőgazdasági célokra. Cur Salom mellett egy ötezer dunamnyi területen város fog felépülni, ennek a munkálatai leten város fog felépülni, ennek a munkálatai hoz azonban még nem kezdenek hozzá. A mi városunk husz százaléka azonban hét éven be-

lül fel kell épüljön. Az akkói város terve már el is készült és legközelebb az Uj Kelet mellékleteként fogjuk megismertetni az erdélyi zsidósággal.

Az arab kérdés első yesedett

— Nagy ipari vállalkozások alakulnak napról-napra Palesztinában. A palesztinai zsidóság azonban a föld felé irányítja szeméit. Minden zsidónak az a vágya, hogy földművesség legyen. A földművelés belső programja a modern mezőgazdaság, amely meghatványozza a föld produktívját. Ettől az elgondolástól indítva, Palesztina olyan földműveseket termel ki, akik ellentétben a többi országok parasztaival, az ország legképzettebb és legintelligensebb rétegét alkotják.

— A nagy földvásárlási kampány egészen elsőkélyesítette az arab kérdést. A nacionalista arabok örülnek annak, hogy földjükön jó áron tudnak adni. Mig a nacionalista vezérek lapjaikban a legélesebb anticionista agitációt fejtik ki, ők a legelsőek, akik földjüket jó áron eladják a zsidóknak. Természetes, hogy az arab vezetőknek ez a kétalakú igen komikus helyzeteket termel ki. Az anticionista propagandának eddig Nablus volt a főfészke, mikor azonban a nablusi arabok hirül vették, hogy a haifai nacionalista vezérek egynemelyike a hirdett elveik ellenére zsidóknak adta el a földjét, ők is deputációt menesztettek a zsidókhöz, hogy vásároljanak náluk is földet. Ilyenformán sekélyesedik el az arab kérdés Palesztinában. Igaz, hogy rengeteg pénz vándorol az arabok zsebébe, de végül is az a fontos, hogy a föld zsidó kézben legyen és a zsidó többség meglegyen.

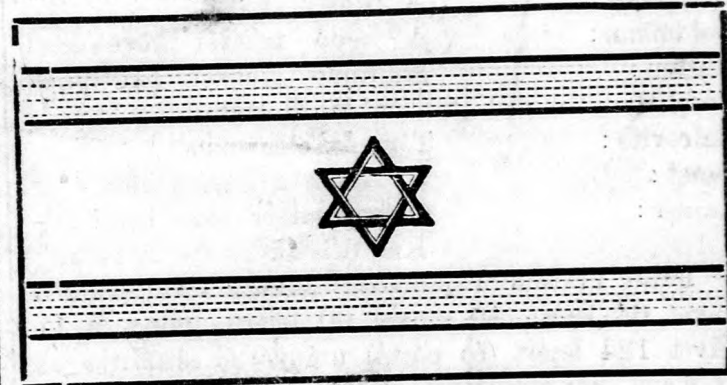
Kétszáz ezer zsidó lakosa van Palesztinának

— Palesztinának ma, hozzávetőleges becslés szerint, kétszáz ezer zsidó lakosa van. Havonkint átlag kétezer zsidó vándorol be, de rengetegre rug fel a számuk a turistáknak. A jeruzsálemi exekutive mindent megtesz az immigráció nehézségeinek leküzdése érdekében. Románia tavaszi kontingensképen ezerkét száz bevándorlási engedélyt fog kapni, amelyből körülbelül kétszázötven fog Erdélynek jutni. A jeruzsálemi exekutive megbízásából egyébként Silberbusch professzor a csernovitzi Palesztina-hivatal vezetője közelebről Erdélybe látogat, ahol hosszabb időt fog szentelni a máramarosi zsidóság helyzetének tanulmányozására.

— Ma, amint már említettem, az a helyzet, hogy Palesztina az összes bevándorlót abszorbeálni tudja. A kereskedelmi lehetőségek teljesen kielégítőek. Tanulatlan munkások harminc piasztert keresnek naponta, de tíz piasztertől már jól meg tudnak élni. Szakmunkások negyven piasztertől egy és félfontig keresnek naponta. — A gazdasági helyzet teljesen békebeli. A bankok békebeli kamatot vesznek, a hitel a lehető legkorlátlanabb. Ha a chaluc vásárolni akar, bemegy az üzletbe, kiválasztja az árut és feliratja. A kereskedő nyugodtan hitelez, mert tudja, hogy jó pénz.

— Nagyon örvendetes, hogy ma már nemcsak a szegény elemek, de a tőkés zsidók is egyre többen vándorolnak ki Palesztinába és így egyre több munkaalkalom létesül. Óriási akarat van a szálloda-iparnak, mert a mai vendégipar nem elégti ki az óriási turista-forgalmat.

— A jeruzsálemi héber egyetem megnyitására napján valóban lélekemelő ünnepek zajlottak le Palesztinában. Balfourt fejedelmi ünnepségekben részesítette a zsidóság, a beígert arab tüntetés elmaradt, a sztrájk csak félig sikerült, sőt Balfourt arab küldöttség is köszönteni akarta. A városokat zsidó nemzeti lobogókkal díszítették fel. A zsidó nemzeti lobogó a zsidó nép ősi viseletéhez, a taliszhoz hasonló. Ime az alakja:

A lobogó szövetje fehér, a két sáv és közepe a Mogen Dovid világoskék.

— En az egyetemi ünnepség jelentőségét nem is abban látom, hogy állítólag negyven ezer zsidó zárandokolt el a megnyitásra, hanem legfőképpen abban, hogy több mint ötven európai egyetem és tudományos intézmény küldte el képviselőjét a megnyitásra. Ez a demonstráció kétségkívül azt jelenti, hogy a művelt világ rokonszenvezik céljainkkal és elismeri a héber reneszánsz életképességét.

— Ami az ünnepségen legjobban megkapta az embert, az a hallatlan fegyelem, amellyel a zsidó tömegek méltóságteljes és fenséges keretét adták az impozáns ünnepségeknek. Az óriási lelkesedés nem ismert határokat, az imponáló fegyelem azonban a legteljesebb rend korlátai közé szorította az örömmujongásokat.

— Ilyen lélekemelő ünnepséggel fogadta Haifa néhány nappal azelőtt az első zsidó hajót, amely zsidó lobogó alatt szelte keresztül az Oceánt. Haifának csaknem valamennyi lakója a kikötőben tolongott, amikor a Prezident Arthur befutott az öbölbe. Óriási örömriválás üdözölte a kék-fehér zászlót és a hajó méltóságteljes kéményoszlopait, amelyek mindegyikén fehér alapon ott büszkélkedett a kék Mogen Dovid.

Fellendült a színházi élet Palesztinában

— Különös örömmel állapíthatom meg, — fejezte be Weiszburg dr. — hogy a színházi élet óriási lendülettel fejlődik. Az opera napról-napra izmosodik, a legutóbb mutatták be Sámson és Delilát frenetikus siker mellett.

— Mig a drámai társulatok a legutóbbi időkig európai relációkban csak a vidéki színházakkal voltak összemérhetőek, addig ma olyan színháza van Palesztinának, amely bátran veheti fel a versenyt bármelyik metropolis nemzeti színházával. A nemzeti színház társulata két évet töltött el Berlinben, ahol Reinhardt foglalkozott kiképzetésükkel. Nemrégiben mutattak be egy egyfelvonásos drámát „Belsazar“ címmel, amelynek sikere a legvérmesebb várakozók reményeit is felülmulata. A színház jelentősége azonban nemcsak az általános kulturális nevelés szempontjából fontos, de legelső sorban a héber nyelv reneszánszának szolgálatában áll. A héber nyelv grammatikai és kiejtési szépségeit csiszolja ez a színház, amely népnevelő hatása valósággal felbecsülhetetlen.

— Így lesz a színház egyik fontos tényezője a hebraizálás munkájának s lesz hűséges segítőtársa annak a palesztinai zsidó életnek, amely önmagából termeli ki a héber nyelvközösséget.

Olcsó könyvsorozatunk

Bár Susan-purimkor lezárult az Uj Kelet könyvosztályának olcsó könyvkijelöltje, még most is sürűn jönnek rendelések a páratlanul olcsó könyvsorozatra. Az Uj Kelet könyvosztálya lehetővé akarja tenni a könyvek megszerzését úgy azoknak, akik bár el- késve, de megrendelték a könyvsorozatot, mint azoknak, akik ezt valamilyen oknál fogva elmulasztották. Ezért a pészach alatt beérkező rendeléseket még leszállítja. A mostanig beérkezett rendeléseket a jövő héten expedálja. A könyvosztály fentartja magának a jogot, hogy az esetleg kifogyott könyveket mással pótolhassa. Az olcsó könyvsorozat a következő könyveket tartalmazza:

Giszkalay: Támár 54 lej
 Goldschmidt: Egy zsidósors 95 lej

- Dr. Bán: Zengő hárfá
- Grotto: Zsidó reneszánsz
- Nordau: Schirim Jehudim mesék
- Sokolov: Uj zsidó
- Sch. Alejchem: Leégett némesek
- Nordau: Dr. Kohn
- Agnon: És a meggőrdedt kiegyenesedik
- Sombart: A zsidók jövője
- Giszkalay: A titok
- Goldmann: A zsidó nemzet követelése
- Marton: A zsidó nemzet Erdélyben
- Gorelik: Cion és Golusz
- Mairovits: Tóra és cionizmus
- Panet: Utazásom a Szentföldön
- Kaczér: Gólem ember akar lenni

Fenti 17 könyvből tetszés szerint kiválasztott 5 művet 64 lejért, 10 művet 90 lejért, mind a 17 művet 124 lejért (és portó) utánvétellel szállítja az Uj Kelet könyvosztálya.

Napforduló

Ma reggel korán, elsőszülött lévén, résztvettem egy talmudi traktátus befejezésén, nagyon önző és anyagias okokból: a kötelező böjtöt akarván így kikerülni. Nekültem Béce meszechtájának utolsó misnájához. A házban tartott és a legelésző jószág- ról szóló tanulságos disztinkciókat olvastam és nagy- gon meg voltam elégedve, hogy emlékező képessé- gemet az évek bajai és izgalmi nem kopasztották meg annyira, hogy egy oldalt a Talmudból mind- nyájunk mestere, Rasi segítségével meg ne ért- hessek. Földéztük Rafesz bar Pópe és Chanine bar Pópe és Róme bar Pópe és más mesterek emlékét, elmondunk egy kegyeletes imát, de utána nem siettünk mohón a lakomára, hanem egy hívő hívá- sára kimentünk a templom előtti kertbe. Itt a kelő nap felé állva — napkelet és napfény él a mi fohásunkban — mindenki elővette azt a nyoma- tott héber lapot, amit a templomok előtt ebből az alkalomból árusítottak, elmondottunk néhány verset Dávid zoltárából, majd egy áldóimát: Áldva légy örökkévaló istenünk, világ ura, aki véghezvitt a teremtés művét. Ujra két zoltár, azután Mose Szófer egy imáját és Chajim Kohénét mondottuk el, majd Abajének a nap fordulójáról tett följegye- zéseit. És végül egy záróimát, ősit, ami azonban most nagyon aktuális: Engedd, hogy örvendezzünk városod fölépítésében...

Ünnepeltük a nap huszonnyolc éves fordulóját. Ima után valaki megjegyzi:
 — Jól megnézzék, teremtéskor pontosan ott állott a nap.

Valaki szkeptikusan felel:
 — Naptártudósok szerint a napforduló nem is eshet minden huszonnyolc esztendőben Niszán tizenharmadikára.

— Pszt! — inti egy vallásos férfi — nem kell ezt itten firtatni. Itt imádkozni kell. Adná isten, hogy megérjük még egy ilyen ima el- mondását.

Ezt egy javakorabeli mondta. Mellette állott egy öreg ember, bizonyára tul a hetvenen.

— Még egyet? Még legalább kettőt akarok. És áhitatosan nézett a nap káprázatába.

(sz. i.)

Házasság. Intell. jómegjelenésű, 28 éves fiatal- ember, csehszlovákiai tek. család- ból, egyetem el hallgató, volt pozsonyi bocher, saját üzlettel rendelkezik, nőül- ni szándékszik. Reflektál: jobb, vallásos, jó- módu házból való, kimondott szép, csinos esztleg zeneértő, háziasan nevelt leányra. Schächerenek vagy más érdeklődők is írhat- nak „Csehszlovákiai 28” jellegre a kiadó- hivatalba. Teljes discretiot biztosítok. Ano- nym céltalan.

Látogatás a néger-zsidók rabbijánál

Mázolóból lett lelkész. A néger zsidók arabul érintkeznek egymással

(Newyork, április 8. Az Uj Kelet tudósító- jától. Newyork egyik negyedében fekete zsidokból álló hitközség működik, amelynek előljáróját és egyúttal a rabbiját, Mordecháj Hauermanst lapunk egyik barátja meglátogatta, aki a látogatás részle- teit így írja le:

Harlemben bukkantam rá hosszas keresés után a néger zsidók rabbijára. Egy egyszerű ház har- madik emeletének kis lakását lakja. Amikor belép- tem, asszony állott előttem.

— Látatom Mr. Hauermanst — kérdeztem.
 — E pillanatban nincs itthon — felelte an- goul az asszony és idegenkedve tekintett rám nagy szemével.

— Várhatok itt rá?

— Megbocsát, de egyedül vagyok kis gyerme- kemmel, nem engedhetem meg, itt várjon az uramra. Ön se akarja, hogy nekem kellemetlenségem legyen.

Félóra múlva ismét beállítottam a „rabbi” há- zába. Tipikusan néger feje van a rabbinak, tompa orr, nagy fekete szem, vakító fehér fogsorok, ki- álló arcsontok, göndör haj.

Kissé elfogódottan ültem vele szemben, de csak néhány percig, mert nyájas, őszinte szavai felmele- gitettek hozzám.

— Hányan vannak önök zsidók a városban? — kérdeztem.

— Kétszáz és egynéhányan — felelte — mert a hitközségünk még fiatal, a legtöbbje a háboru után telepedett le és templomunk mindössze három- éves.

Nagyon szerettem volna, ha beszélgetésünk köz- ben a papné is jelen lett volna. Ki akartam ismerni a néger „rebbeen” pszichéjét és arra kértem a rabbit, engedje meg, hogy felesége is végighallgassa beszélgetésüket.

— Nagyon sajnálom, de az asszony most a va- csorát főzi. Ha vacsora előtt még nem készültünk el beszélgetésünkkel, be fogom őt hívni.

— Vajjon kóser-e az, amit főz.

Szinte sértődötten felelte, hogy ő igazi zsidó és nem érti, hogyan lehet hozzá ilyen kérdést intézni. A hus rituális elkészítésére, a megsózásra és kiáz- tatásra éppen olyan súlyt helyez, mint a legvallá- sosabb zsidó.

Bejött egy kis fiu és odajött az asztalhoz. Mond- hatom, életemben még annyi jószágot és bájt lesu- gározni gyermek arcáról nem láttam, mint a kis fe- kete fiúról. Zsidó jószág és kedvesség ömlött el fe- kete arcán.

— Első feleségemtől való fiam ez, — mondta a rabbi, — a Talmud-Tórába jár rabbi Jisrael Salanterhez s isten segítségével zsidó tudóst neve- lek belőle.

A kisfiu elszégyelte magát és visszavonult any- jához a konyhába.

Fájdalom, volt egy gyermekem, akit azonban eltemettem. Zsidó temetőben nyugszik.

— Mi az ön hiveinek foglalkozása a városban?

— A legtöbbje munkás, kézműves, leginkább szobafestő, automobilszerelő, soffőr és hasonló. Rossz sorsuk van, kevés bérért sokat kell dolgozniuk. De azért csak átvergődnek valahogy, mert nagyon biz- nak istenben és tudják, hogy a Legmagasabb soha sem hagyta el Izrael népét.

Főlöseges volt megkérdezni, vajjon jó zsidók-e, mert mindenki, aki érintkezett szerencsén zsidókkal, meggyőződhetett, hogy a vallásosság és zsidó rítus

megtartása tekintetében senki nem versenyezhe vele

Hitközségéről és önmagáról Hauermans ezeket mondotta:

— A világ minden részéről kerültünk mi ide össze. Én magam szudáni vagyok, tizenkilenc éves koromig Sztzechában, kis szudáni városban neve- kedtem, ahol zsidók és arabok laktak. Szüleim már akkor felvették a zsidó vallást és én is ebben a vallásban nevelkedtem. Kiküldtek a nagyvilágba és így jutottam el egy angol hajóra matróznak. Itt megtanultam a mázoló-mesterséget. Amióta itt va- gyok Newyorkban, minden nap állhatatosan és szor- galmasan tanultam a zsidó tudományt és a község- engem választott meg előljárójának és egyben rabbi- jának. Sokan vannak Abessziniából és majdnem mindnyájan folyékonyan beszélnek az arab nyelvet. Egymás között és a templomban arabul beszélünk.

— És kikkel házasodnak össze?

— Csakis zsidó négekkel. Mert mi tanult emberek vagyunk, az isteni tudományt minden nap tanuljuk, ők azonban még félvadak. Házasodni össze- házasodunk portugál zsidókkal is, azonban sem fe- hérrel, sem feketébőrűvel, aki nem zsidó, nem va- gyunk hajlandók figyelni lépni.

A rabbi elmondotta még, hogy van egy zsidó iskolájuk, ahol egy fehérbőrű zsidó: Is ben Hikson oktatja a gyerekeket nappal, este pedig a munkából hazatérő öregeket. Megmutatta imakönyvét, amely hasonlít a zsidók imakönyvéhez: egyik oldalán hé- ber szöveggel, a másik oldalán angollal.

Később bejött az asszony is, aki elmondotta, hogy összegyűjtött néhány száz dollárjukat a tem- plom felépítésére ajándékozták. Nagyon fájlalta, hogy a templom Tóráján még nincs ezüstdisz és azt is, hogy mindig fehérekhez kell küldeniök a baromfit vágatni és a fehérek tanítják gyermekeiket.

— Meg vagyok róla győződve, — mondotta Hauermans, hogy mire fiam felnő, már ez sem lesz probléma előttünk, ő lesz a pap és majd akad a mi sorainkból valaki, aki a sakteri teendőket is el fogja látni.

A rabbi örömmel ujságolta, hogy hitközségének van egy ügyvéd tagja is, Mr. Perry, aki ugyan nem olyan vallásos, mint a község többi tagjai, azonban házában époly kóser, mint náluk. Fehér nőt vett feleségül, aki szintén jó zsidó asszony és a községet sok tekintetben segíti.

Amikor elbucsztam tőle, kezeit fejemre tette és bibliai áldással áldott meg. A. Epstein.

Az angol alsóház megszűntette a német jóvátételi illetekeket

London, április 8. Az alsóház elfogadta a kor- mány azon javaslatát, mely a huszonhatszázalékos jóvátételi illeték április tizedikével való megszűn- tetésére vonatkozik. Chamberlain kijelentette, hogy bizik abban, hogy Németország teljesíteni fogja a Dawes tervzetben előirt fizetési kötelezettségeit. Egyben kijelentette Chamberlain, hogy Anglia haj- landó a kereskedelmi szerződés létrejövetele érdeké- ben másnemű kötelezettségeket is jóindulatulag megfontolni.

Tavaszi felöltő

jó minőség
lej 2500

Katz & Mendel
 Cluj. Piața Unirii No 10.
 Lej 2300
 jó minőségű
 tavaszi öltöny

Mit adnak Háromezornyo

A régi és reskedője két bach. A ritka vétel nélkül csak azután vagy gyűjtők egész tábora a ritka könyv

Dr. Rosen organizációt gondoskodnia, körülmények rens kezei kö a Rosenbach- ma még Euró Anglia és Fran nem kevesebb, ritka könyvpe senbach ügye

Jellemző a

hogy néhány donba, hogy megjelent hő nyomtatott pé legrégebb ang is. A könyvél londoni mill mig végül az ben a pálmát ezer font ster adott és bold

Egy londoni reste Rosenba az utolsó évek körül. A könyv milliárdos ner egyezerhétszáz

— Egy S és Adonitert í fizettem és a kerek négysz régi nyomtatv

Elmondott ban egy tizen könyvet vásá Londonban k

Egy cs halába k

Schirger E

sz

(Kassa, ápr

Kassa egyik Schirger End erdőségben fő

halt. Az öngy tett az egész

előkelő gyárig gazdasági és p

A gyár, mely rég elvesztette

részét, hogy szükségessé v

jának az átal megélhessen

főntarthassa gyártási ága

más szempont Kimerítette u

lalkozás forgó nak, hogy a kölcsönökhöz

Ez pedig gyárra. A te

lési viszonyok gas bankkam

kamat nemes jesen, haem

nyokat, hogy lenné válak

eladatlanul a később esni

radt készletek tékek egyhar

A mindin az áldatlan

hiányával jár ból a gyár ig

tárgyalásokat lüni péazérde bankcéggel.

Mit adnak ma egy ritka könyvért? Háromezernyolcszáz font egy régi Shakespeare kötetért

A régi és új világ legismertebb könyvkereskedője kétségtelenül a filadelfiai dr. Rosenbach. A ritka és értékes könyvek majdnem kivétel nélkül előbb az ő kezén mennek át és csak azután vehetők meg állami könyvtárak, vagy gyűjtők által s Európában az ügynökök egész tábora kutatja Rosenbach mester számára a ritka könyvpéldányokat.

Dr. Rosenbach az évek során egy olyan organizációt teremtett, amelynek arról kell gondoskodnia, hogy egy ritka példány semmi körülmények között ne jusson európai konkurens kezei közé. Páris és London középpontja a Rosenbach-féle ügynöki munkának, minthogy ma még Európa a könyvritkaságok világrésze. Anglia és Franciaország csak az utolsó években nem kevesebb, mint 2500 nagyértékű kézirat és ritka könyvpéldánnyal lett szegényebb dr. Rosenbach ügyessége révén.

Jellemző a régi írók iránti fanatizmusára, hogy néhány hét előtt csakis azért jött Londonba, hogy itt megszerezzen egy 1535-ben megjelent hőskölteményt, amelyből egyetlen nyomtatott példány van a világon és egyben a legrégebb angol nyelven megjelent nyomtatvány is. A könyvért szívós harc indult meg egy londoni milliomos és dr. Rosenbach között, míg végül az amerikai vitte el a könyv képeben a pálmát. A régi nyomtatványért kerek ezer font sterlinget (egymillió lejnél is többet) adott és boldogan elvitte az új világrészbe.

Egy londoni zsrnalista a napokban fölkereste Rosenbach dr.-t, hogy megérdeklődjé nála az utolsó évek eseményeit a könyvritkaságok körül. A könyvkereskedő elmondotta, hogy egy milliárdos nemrégiben egy régi angol könyvért egyezerhatszáz font sterlinget adott.

— Egy Shakespeare-költeményért, a Vénus és Adonitert háromezernyolcszáz font sterlinget fizettem és amióta itt tartózkodom Európában, kerek négyezer font sterlinget adtam ki régi nyomtatványokra és könyvekre.

Elmondotta, hogy egy alkalommal Newyorkban egy tizennyolcadik századbeli Johnson-könyvet vásárolt egy dollárért. Ezt a könyvet Londonban kétezer angol fontért adta el.

Egy csehszlovákiai gyárost halálba kergetett a bankkölcsön

Schirger Endre öngyilkossága. Amikor a szanalás későn érkezik

(Kassa, április 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kassa egyik nagy gépgyáranak igazgatója: Schirger Endre két nappal ezelőtt a bankói erdőségben föbelőtte magát és nyomban meghalt. Az öngyilkosság nagy megröszérettel keltett az egész városban. Az öngyilkosságra az előkelő gyárigazgatót az utóbbi évek súlyos gazdasági és pénzügyi válságai kényszerítették. A gyár, mely előbb virágzó vállalat volt, nemrég elvesztette fölvevő piacának legnagyobb részét, hogy pedig újakat szerezzen: ahhoz szükségessé vált a gyár eddigi termelési módjának az átalakítása. A gyárnak tehát, hogy megélhessen és a változott viszonyok között is fenttarthassa magát: át kellett térnie újabb gyártási ágakra. Ez azonban mint kiderült, más szempontból vált később veszedelmessé. Kimerítette ugyanis ugyszólván teljesen a vállalkozás forgó mobil tőkéjét és az igazgatóságának, hogy a termelést folytathassa, bankkölcsönökhöz kellett nyulnia.

Ez pedig végzetes katasztrófát jelentett a gyárra. A termelvény ugyanis a drága termelési viszonyok mellett nem bírta el a mai magas bankkamatot s így történt, hogy a bankkamat nemcsak a hasznot emésztette föl teljesen, hanem úgy megdrágította a gyártmányokat, hogy azok ugyszólván versenyképtelenné váltak és nagy tömegben ott maradtak eladatlanul a gyárban. Mikor pedig az árak később esni kezdtek: a gyár birtokában maradt készletek értéke lecsökkent az eredeti értékek egyharmadára.

A mindinkább rosszabbra forduló viszonyok, az áldatlan gazdasági helyzet és a forgótőke hiányával járó nehézségek kiküszöbölése céljából a gyár igazgatósága a múlt év októberében tárgyalásokat kezdett az egyik legnagyobb berlini pénzügyreveléssel, a Mannesmann et Co. bankcéggel.

Pár napja volt az utolsó értekezlet ebben az ügyben az érdekelt csoport delegátusainak bevonásával és ezeken a megbeszéléseken részt vett még Schirger Endre is, aki már az értekezleten is föltűnően idegesnek látszott és amikor látta, hogy a tárgyalásokat ismét el kell halasztani anélkül, hogy végleges döntés történne, ingerült hangulatban eltávozott az üléstől. Szombaton egész délelőtt a gyárban dolgozott, de mindenkinek föltűnt szokatlanul nagyobb idegeskedése és rossz hangulata. Délben fél 12 órakor eltávozott a gyárban levő irodából és azóta nem látták többé.

Vasárnap reggel erős nyugtalanság vett erőt a családon. Mindenfelé kerestették, de eredménytelenül. Ugy féltiz órákor végre megoldódott a

Elsimult a román-német konfliktus

(Bucuresti-Bukarest, április 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A minisztertanács mai ülésén Bratianu Jónel miniszterelnök betérjlesztette a rádió telefonról szóló törvényjavaslatot, amelyet a kiküldött bizottság készítet el. A javaslatot a minisztertanács elfogadta és elhatározta, hogy parlament elé terjeszti. A minisztertanács ezután megállapodott abban, hogy az aradi püspök-választás során Madgert tekintik a kormány hivatalos jelöltjének.

Ezután Duca külügyminiszter felolvasta a német kormány jegyzékét, amelynek hangjából megállapítható, hogy a román-német konfliktus elsimult és semmi akadály a most már a közvetlen és barátságos tárgyalások felvételének.

A kamara megerősítette a szászrégeni választást

Popovici képviselő szerint Goga mandátuma a kormány könyöradomány

(Bucuresti-Bukarest, április 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara mai ülésén több lényegtelen interpelláció után rátértek a szászrégeni választás vitájára. A vita során elsőnek Popovici Mihály nemzetipárti képviselő szólalt fel, aki éles hangon támadta a kormányt a szászrégeni választások miatt.

Popovici képviselő kijelentette, hogy a kormány feltűnő módon támogatta Goga Octavian jelöltségét és így a nemzeti párt Gogát nem az ellenzék képviselőjének, hanem a kormány emberének tekinti.

A szászrégeni mandátum — mondotta Popovici képviselő — a kormánynak könyöradománya volt, ami példanélküli a román parlament történetében. Tudom jól, hogy hasztalan minden tiltakozásunk ez ellen a választási rendszer ellen, azonban mégis protestálnunk kell ellene.

rejtély. A gyári irodából egy küldönc levelet hozott a családhoz. Rosszat sejtve, idegesen bontották föl s már az első soroknál hangos zokogásra fakadtak. Schirger Endre bucsulevele volt családjához, melyben elbueszük tőlük és egyuttal bejelenti, hogy öngyilkos lesz.

— Nem bírom már el ezt a sok huzavonát, az idegeim fölmondják a szolgálatot — írta lelevelében.

A levélben egyuttal megjelölte a helyet is, ahol megtalálhatják.

A legtragikusabb Schirger Endre öngyilkosságában az, hogy csaknem közvetlenül öngyilkossága után levél érkezett a gyárhoz, melyben közlik, hogy a gyár szanalása sikerült s az erre irányuló lépések sikerre vezettek.

Lefolytatták a vizsgálatot a focsani rombolások ügyében

(Bucuresti-Bukarest, április 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Conde tengernagy, akit a kormány a focsani vizsgálat lefolytatásával bizott meg, ma visszaérkezett Bukarestbe, Conde admirális jelentését már át is adta Tatarescu miniszternek. Valószínű, hogy a husvét utáni napokban sor kerül Sanielevici szenátor interpellációjára, melyre Tatarescu miniszter a rendelkezésére álló adatok alapján fog felelni.

Semmilyen numerusz klauzusz nem lesz a csehszlovákiai főiskolákon

A német főiskolák is a korlátlan tanszabadságot követelik

(Prága, április 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az utóbbi napokban az a hír terjedt el a külföldön, hogy a prágai és brünni német főiskolákon a diákság kívánságára a csehszlovák kormány komolyan foglalkozott volna a numerusz klauzusznak a német egyetemeken való meghonosítása ügyével. A csehszlovák közoktatásügyi minisztérium valóban átiratot intézett a köztársaság tizennégy főiskolájához Prágába, Brünnbe és Bratislavába. A kérdés lényege az volt, vajjon — tekintettel a főiskolák különböző intézeteinek korlátolt befogadóképességű helyiségeire, — nem lenne-e szükséges a tanulókat bizonyos szempontok szerint megrostálni. E szempontoknál elsősorban tekintetbe kellett volna venni az illető hallgatóknak az egyetemi tanulmányokra való hivatottságát, továbbá fizikai és pszichikai arravalóságát.

Az összes főiskolák tanácsai ez ügyben egybehangzón azt az álláspontot foglalták el, hogy semmiféle javaslatuk e tekintetben nincs, mert nem találják egyetlen főiskolától sem jogosnak azt, hogy bárkitől, aki tanulni akar, a tanulás és érvényesülés lehetőségét megvonják. A válaszadó főiskolai tanácsok között az első a brünni német technikai főiskola volt. Átiratában még hozzátette azt is, hogy a kormány legigazságosabban úgy oldhatná meg a kérdést, ha a szüknek bizonyult helyiségeket

kibővítené, vagy pedig új intézeteket építtetne.

Hír szerint a cseh főiskolák hasonló értelmű nyilatkozatot küldtek. A kormány félhivatalos uton lapjaiban a leghatározottabban hangsúlyozza, hogy az átirat korántsem céloz nemzetiségi numerusz klauzuszra, hanem tisztára technikai megoldások miatt formulázta így a kérdést. A minisztérium nemcsak az alkotmány szellemében működik, hanem a főiskolák autonómiáját is tiszteletben tartja.

Értesülésünk szerint a kormány elhatározott szándéka, hogy a jövő évben nagyszabású építkezéseket fog megkezdeni és kibővíteni mind azokat az intézeteket, amelyekről a tanuló ifjúság egy része munkahely hiányában kiszorulni volt kénytelen.

A szenátus ezután elfogadta a nyugdíjtörvény hátralévő szakaszait.

Dr. HAIMANN GÉZA

ügyvédi irodáját CLUJ-ról

Bucuresti-be

helyezte át. Ideiglenes címe:

Strada Lipsani No 94.

Telefon 41-98.

A bolgár szociáldemokrácia élet-halál harca a kommunistákkal

Beszélgetés Christo Pastuchoffal, a bolgár szociáldemokrata parlamenti vezérével. Bulgária a balkáni kommunizmus tüzfészke

Az Uj Kelet bukaresti tudósítóját, dr. Kovács Jenőt, aki eddig is érdekes tudósításokban számolt be a fővárosi politikai eseményekről, az Uj Kelet balkáni, illetve keleti tanulmányi utra küldte ki. Tudósítónk első állomása Szófia, ahonnan a következő érdekes cikkeket küldte be az Uj Keletnek.

(Szófia, április 8. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A bolgár szociáldemokrácia története szorosan összefügg vezérének, Christo Pastuchoffnak a nevével. Ebben az országban, ahol sem nehézipar, sem pedig jelentékeny ipari munkásosztály nincs, ahol a lakosság túlnyomó része parasztból áll, teremtette meg Christo Pastuchoff a szociáldemokrata pártot és sikerült azt annyira felvirágoztatnia, hogy ma már 30 szociáldemokrata képviselő ül a szobranjében. Nehéz a helyzete, mert Pastuchoffnak, aki a második internacionálé fanatikus híve, nehéz, elkeseredett harcot kell vívnia Moszkvával, amelynek ma azonban pénze, sok pénze és ennél fogva hatalmas ereje van és éppen Bulgáriát választotta ki a Balkánon arra, hogy ott a bolsevizmust bevezesse és a Balkánt kommunizálja. A moszkvai urak jól számítottak, mert Bulgária, amely a Balkán államai közül a leghosszabb ideig folytatott háborút és ezekben a harcokban a legtöbbet vesztett, valóban alkalmas arra, hogy a bolsevista propagandának jó talaja legyen. Legyőzve, lefegyverezve, hatalmas jóvátételi terhekkel sújtva, azonkívül jóformán tiszta parasztlakossággal, amely tudvalevően politikailag semleges és csak saját személyes előnyeit keresi — s akit a kommunisták sohasem mertek megsérteni — Bulgária kedvező talaj a kommunisták ideák számára. Ilyen körülmények között Christo Pastuchoffnak nehéz a munkája és ha a bolgár szociáldemokráciát, amellyel szemben a mai kormány nem éppen a legbarátságosabban viselkedik, fenn tudja tartani, úgy az csakis az ő hatalmas energiájának és munkatársai energiájának köszönhető. A szociáldemokrácia sorsa ma már nem egyszerű pártkérdés, hanem szorosan összefügg a kommunizmus elleni harccal, ami már nem elszigetelten Bulgária belügye.

A szobranjében fogad Christo Pastuchoff. A negyvenes évek legelejénél tart, először 1911-ben választották meg képviselőnek. Az 1919-iki koalíciós kabinetben belügyminiszter volt. Ma a bolgár szociáldemokraták vezére és a parlamenti frakció elnöke.

— Milyen a szociáldemokraták helyzete Bulgáriában? — teszem fel Pastuchoffnak az első kérdést. A képviselő kifogástalan németességgel válaszol:

— A mozgalom nálunk is kettészakadt. A harmadik internacionálé, a kommunisták ideák a mi munkásságunk pszichológiájára is erős hatást gyakorol. Ehhez járul még az a körülmény is, hogy Bulgáriának nincs erős munkásosztálya és a gazdasági viszonyok is kedvezőtlenek. A munkásság egy része kimondottan bolsevik érzelmű és a III. internacionálé híve. A mi pártunk azonban a II. internacionáléhoz csatlakozott. Tagjaink száma ma 30.000, főleg ipari munkások. Minthogy Bulgáriában a nehézipar fejletlen, a szocialista organizációk is csak nehezen fejlődhetnek. A legerősebb a nyomdászok szakszervezete. A dohánygyári munkásoknak is erős organizációjuk volt, de ott olyan dolgok történtek, amik miatt nem tudom, hányadán állunk velük, hová tartoznak: a II. vagy III. internacionáléhoz-e? Sokkal inkább politikai, mint gazdasági célok érdekében harcolnak. Így a mozgalom közöttük teljesen dezorganizálódott a bolsevik propaganda következtében.

— A mi befolyásunk azonban az állami alkalmazottaknál igen erős. A tanítók, a vasutasok és a postások igen jól vannak szervezve. Ők ugyan nem tagjai a szociáldemokrata pártnak, azonban vezetőik kivétel nélkül a mi párthiveink. Csak tanító 10.000 tartozik a szervezethez, azonkívül a 7—8000 főnyi vasutasnak is van egy szövetsége. De a többi állami alkalmazottak is különböző organizációk tagjai, amely szervezetek száma összesen 19. Pártszempontból tőlünk függetlenek, minthogy azonban vezetőik szociáldemokraták, a mi párthiveinknek tekintjük őket. A szociáldemokrata párt erősségét legjobban az a tény bizonyítja, hogy a parlamentben 30 képviselőnk van.

— Milyen a szociáldemokrácia viszonya a kormányhoz, Képviselő ur?

Pastuchoff kissé vonakodva felel: — Mi a mai kormány ellen harcolunk. A mai kormány a régi politikusok, a régi pártok kormánya, a kivételes törvények és a többi kormánya... Természetes, hogy mi ilyen körülmények között a kormányt támadjuk. A kormány pártunkkal szemben nem a legbarátságosabb magatartást tanúsítja, de nem is nevezhetem viselkedését nagyon ellenségesnek. Harcol ellenünk. A szakszervezetek ellen nem hoztak törvényt.

— Hogyan viselkedett az Önök pártja, a kommunisták kizárásával szemben?

— Noha mi a kommunisták ellen elkeseredett harcot folytatunk, mégis a törvényjavaslat ellen szavaztunk. Mi a kommunistáknak azt a részét, amely bombával, felkelésekkel, gyilkosságokkal dolgozik, törvénytelennek tartjuk, de harcolunk a legális kommunisták párt ellen is. Mégis a javaslat ellen szavaztunk, mert mi elvileg is minden kivételes tör-

Ratifikálták a közönséges bűnösök kiadásáról szóló román-magyar egyezményt

Az egyezmény nem vonatkozik politikai foglyokra

(Bucuresti-Bukarest, ápr. 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Azokat a román-magyar egyezményeket, amelyek a közönséges bűnösök kiadására és az állampolgárok kölcsönös jogsegélyére vonatkoznak, mind a két állam kormánya ratifikálta.

Az egyezmény szerint Románia és Magyarország kötelezi magát azoknak a magyar, illetve román állampolgároknak a kiadására, akik ellen bűnvádi eljárás indult. A kiadásra a következő bűncselekmények elkövetőire vonatkozik: gyilkosság, emberölés, halált okozó sulyos testi sértés, lopás, szemérem vagy közérköcs elleni bűntett, bigámia, okirat vagy pénzhamisítás, hamis eskü, gyújtogatás, rablás, sikkasztás, hamis bukás stb. A kiadási eljárás diplomáciai uton történik és a büntetettek fogvatartásával felmerülő költségek megtérítéséről mind-

Katonaszabadditással vádoitak egy nagyváradi bankigazgatót

A kolozsvári hadbíróóság izgalmas tárgyalása

(Cluj-Kolozsvár, április 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári VI. hadtest bírósága keddi ülésén két nagyváradi közismert uriember katonaszabadditási, illetve közokirathamisítási ügyét tárgyalta. Az ügy, mely évek óta cipelteti magával a vádlottakat, szigüranciától hadbíróásra, fogházból kihallgatásra, a tegnapi napon véget ért. Adorján Sándor dr., a nagyváradi Román-Osztrák Bank igazgatója és Kovács István ugyancsak nagyváradi tekintélyes kereskedő fia ültek a vádlottak padján. Az ötös tanács elnöke Weismayer ezredes volt, vádat Statrica főhadnagy királyi biztos képviselte, a védelmet dr. Fábíus, dr. Dunca, dr. Román Valér és dr. Oprea látták el. Több váradi kereskedő jelent meg tanúként.

A nagyváradi szigüranca volt főnöke, Boncilla Juan dr. és Gombos Ulpin Traian-Massin tábornok volt szármagyede, mint a védelem tanúi voltak jelen.

Több mint két órán keresztül tartott a vádirat felolvasása, mely szerint Kovács Istvánnak a váradi jogakadémia hallgatójának 1920-ban be kellett volna vonulni katonának. A bevonulás előtt Kovács Bukarestbe utazott üzleti ügyekben és ott találkozott dr. Adorjással, régi ismerősével, akinek elmondta, hogy szeretne bizonyos időre haladékot szerezni a bevonulásra. Dr. Adorján vállalkozott ennek elintézésére és csakugyan szerzett is számára, egyelőre 18 napra szóló halasztást. Mikor Kovács visszajött Váradra, a 8 napra kiállított igazolványról megállapították, hogy hamis. Letartóztatták és midőn megmondta, hogy dr. Adorján szerezte az okmányt, dr. Adorján is lefogták. Allítólag dr. Adorján szóval is biztatta Kovácsot arra, hogy ne gondoljon a bevonulásra, ő majd elintézi mindent.

A sulyos vádiratban foglaltakat pontról-pontra meg kellett dönteni. Dr. Adorján előadta, hogy ő Bukarestben találkozott váradi kereskedőkkel, akik mondták neki, hogy Kovács sulyos betegnek fekszik a Splendid szalodában. Ő azonnal felkereste

vény ellen vagyunk. Ez a törvény pedig szintén csak kivételes törvény.

— Hogyan viselkedett a szociáldemokrata párt Stambulinszkyvel szemben?

— Mi a Stambulinszky-kormánnyal szemben is az ellenzékhez tartoztunk. Stambulinszky diktátor volt, az ő kormánya nem demokratikus kormány volt. Európa téved, ha azt hiszi, hogy Stambulinszky demokrata volt. Ő az idők folyamán tirannus lett. Mi nagyon erősen küzdöttünk ellene, egy a parlamentben, mint künn is, népgyűléseken, összejöveteleken, a szakszervezetekben. Én személyesen egyik legnagyobb ellensége voltam. Sok tekintetben az ő büne, hogy nálunk a kommunizmus tért tudott hódítani. Elbucuszom Christo Pastuchofftól. Még egyszer figyelmeztet: a kommunisták veszély Bulgáriában nem képzelődés, nem kifogás vagy ijesztgetés, hanem valóság, tényleg jelentkezt és talán nagyobb mértékben, amint azt általában hiszik. Minden eszközzel harcolni kell ellene, nehogy Bulgária fölött urrá legyen, mert egy kommunizmus a Balkán közepén egész Európa számára veszedelmet jelentene. Európa egyetlen államában sem harcol olyan keményen és elkeseredetten a szociáldemokrácia a kommunizmus ellen, mint Bulgáriában.

Dr. Kovács Jenő

két állam kölcsönösen lemond. Politikai foglyok kiadásának az egyezés szerint nincsen helye.

A két állam polgárai jogait a másik állam területén éppen úgy érvényesíthetik, mint az illető állam saját polgárai. A peres okiratok közlése a jövőben közvetlenül posta útján is történhetik a külföldön tartozkodó érdekelttek részére. Magyarországi tanúk kihallgatására a román bíróságok az illetékes magyar bíróságoktól fogják felkérni. A szerződő államok polgárainak nem kell többé perköltségbiztosítékot letenniük. Mindkét állam kötelezi magát a másik állam polgárai által öröklött ingóságok kiadására is. A törvényszékek és a minisztériumok kiadványait a másik állam hatóságai részére nem kell többé hitelesíteni s a közjegyzői okiratok hitelesítéséhez elegendő az ottani bíróság ellenjegyzése.

és akkor Kovács arra kérte, hogy tekintettel sulyos betegségére, intézze el, hogy kapjon valami halasztást, amíg felgyógyul. Ő el is járt ebben az ügyben a bukaresti téparancsnokságon és sikerült is 8 napra szóló igazolványt szereznie. Hogy az okmány hamis lett volna, arról nem tudott. Tagadja, hogy Kovácsról ezért pénzt fogadott volna el.

Ezután Kovács mondja el ugyanilyen formában védekezését. A kihallgatott tanúk eskü alatt vallották, hogy tudnak Kovács betegségéről és állítása megegyezik a valósággal.

Stavrica ügyész a vádbeszédjében Dr. Adorjánt mint agent provocatort említette és mindkettőjükre sulyos büntetést kért. Elsőnek Dr. Dunca védő majd Dr. Fábíus, Dr. Román és Dr. Oprea ügyvédek döntötték meg sorra a sulyosan megalapozott vádat. Bizonyították hogy Kovács csak ugyan beteg volt és a hamis igazolványért, melyet teljesen jóhiszeműen használt fel, nem lehet őt kérdőre vonni. Dr. Adorján pedig csak baráti kötelességét teljesítette, midőn Kovácsnak rendelkezésére állott és kijárta az engedélyt.

A hadbíróóság hosszas tanácskozás után elfogadta a védők álláspontját és Dr. Adorján Sándort és Kovács Istvánt a sulyos vád alól felmentette. Az ügyész is megnyugodott az ítéletben, amely nagy meglepetést keltett a nagyszámu, főleg váradi hallgatóságban.

— Az új magyar szocialistapárt kiáltványa. Budapestről jelentik: A Vági István vezetésével a szociáldemokratapártból kivált magyar szocialista munkáspárt tegnap kiadott kiáltványában élesen bírálja a szociáldemokratáknak a Vázsonyi-féle demokrata-blokkal kötött választási paktumát, amely a — kiáltvány szerint — a munkásságot teljesen a Vázsonyi-csoport vazallusává sulyesztí. Az új párt ma este záslóbbontó gyűlést hívott össze. Az új párt „Munkás” címmel új szocialista lapot készül indítani.

Az Uj Kelet ság na Szerkesztő: Felelős szler: Előfizetési á 240 lef. Az Uj Kelet megjel

Csütörtök 5685 Hiszán Pészach első napja 1925 április

itt vagyunk, még szolgálk Evezredé

szorongatás ezek a szav zik a zsidó tendőre Jisz

németség veréjéke gy datban, hogy tes hordái a

szabadok les marannusok közében a s

hogy a kin hurcolja öke esztendőre sz

napi idők zsi hiradásokat a

a minden né vad szörnyű, agitációról, a

szinte elcsoda merő szívóssa egy ellensége

bizalommal h szer nem telj mondani az i

dőre...“ Hor biztos hitet, a

Vagy talán g hogy helyes szövegét? Ki

dőre, — hisz és azt irni he

kor, az idők Nem tudom. I

ilyesmit. En sokszor elg

Esztendőre? itt vagyunk,

Hát akkor mi Mert én n

ban, istennel És mostan is,

legyőzetésem fiatalos lázadó

zem, hogy me már nem az i

egy Hagada k mindig úgy v

ujra úgy érze kellene változ

zsidóknak, ha kát, így kelle

ságos kenyér Jiszraélben, m szabad ember

dőre“. És én egyszer mind

este millió és ősi szöveg: E ujjong lázadás

— Az Uj közbeeső péz rendes időben

— A K. K. Minden intenzi

nére a legtöbb rendkívül elha

egyetlen legbiz teli forrása a

tést rendszerese

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Szerkesztik: Giszczay János és Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lel, negyedévre 240 lel, félévre 460 lel, egész évre 850 lel.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Peszach

Ma este, ezernyi ezer házból fehér asztal körül ülnek a zsidók, teli boros pohár előttük és izetlen, savatlan laskák, magosba emelik a nyomorságnak ezt a keletlen kenyér szimbólumát és egyetlen órában, millió helyen, millió szájról hangzanak el az ősrégi szavak: „Ime, ez a nyomorságos kenyér... ma még itt vagyunk, de esztendőre Jisraél földjén, a még szolgálk, de esztendőre szabad emberek“.

Evezredéken keresztül, a legreménytelenebb szorongatások között évről évre fölhangzottak ezek a szavak és az ember szinte elcsodálkozik a zsidó lélek hitének vakmerőségén. Esztendőre Jisraél földjén leszünk, mondották a németországi zsidók és közben a halálfelelem verejtéke gyöngyözőtt homlokukon abban a tudatban, hogy a nemes Buillon Gotfried keresztet hordái a gettó előtt állanak. Esztendőre szabadok leszünk, mondották a spanyolországi marannusok és félve pillantottak szíjjel, nincse közelben a szent inkuizíció valamelyik kémje, hogy a kinzó kamrák gyötrelmes halálára hurcolja őket. Esztendőre Jisraél országában, esztendőre szabadok leszünk, mondották a tegnapi idők zsidói és elfuló lélekkel olvasták a híradásokat a minden ország Tiszaeszlárjáról, a minden népek Solymosi Eszterjeiről, a vérvád szörnyű, népirtó hazugságáról és arról az agitációról, amely nyomában kelt. Az ember szinte elcsodálkozik a zsidó lélek hitének vakmerő szivósságán. Rokontalanul, baráttalanul egy ellenséges világ közepette és mégis teljes bizalommal hinni, hogy „Esztendőre...“ Ezer-szer nem teljesült és ezeregyedikszer újra elmondani az istenhívés vak bizalmával: „Esztendőre...“ Honnan vették ezt a megdöbbentően biztos hitet, amely már a hitnél is több volt? Vagy talán gondoltak a mi apáink is arra, hogy helyes volna kijavítani az ősi Hagada szövegét? Kitérőlni azt a szót, hogy esztendőre, — hiszen annyiszor csalódtak már benne és azt írni helyébe, hogy: majd-majd, valamikor, az idők végén és isten kegyelmében... Nem tudom. Lehet, hogy mások is gondoltak ilyesmit. En igen. Gyerekkoromban. Amikor sokszor elgondolkodtam a széder estelén. Esztendőre? Tavaly is így mondtuk, ma is itt vagyunk, jövőre is ezt fogjuk mondani. Hát akkor miért mondjuk, hogy: Esztendőre?

Mert én nagy lázadó voltam gyerekkoromban, istennel birkóztam mindig és hangtalanul. És mostan is, hogy olyan jó volt nekem az én legyőzetésem isten kezében, föl-föl kísért régi hitatos lázadó valóm és gondolkodom. Ugy érzem, hogy megint lázadni kellene, de mostan már nem az isten ellen, csak a régi, drága, egy Hagada könyvünk ellen. Hogy abban még mindig úgy van megírva: Esztendőre... En újra úgy érzem, hogy szentségtörő kézzel meg kellene változtatni az évezredek szövegét és a zsidóknak, ha magosba emelik az izetlen laskát, így kellene mondani: „Ez az a nyomorságos kenyér... ma még itt, de holnap Erec Jisraélben, ma még elnyomottak, de holnap szabad emberek...“ Holnap. Nem „esztendőre“. És én azt hiszem, hogy mi zsidók ez egyszer mindannyian lázadók vagyunk. És ma este millió és millió szájról, ha kirobban az ősi szöveg: Esztendőre, — millió és millió sziv ujjong lázadást a kimondott szó ellen: Holnap!

g. j.

— Az Uj Kelet legközelebbi száma a közbeeső peszachi ünnep miatt vasárnap a rendes időben jelenik meg.

— A K. K. L. perselykiürítési felhívása. Minden intenzív propagandatevékenység ellenére a legtöbb helyen a persely jelentőségét rendkívül elhanyagolják, pedig a persely az egyetlen legbiztosabb és állandóan folyó bevételi forrása a K. K. L.-nek. Ha a perselykiürítést rendszeresen folytatjuk, olyan nevelési munkát végzünk a K. K. L. számára, hogy ezáltal minden perselytulajdonos tudatára ébredhet a nála levő persely fontosságának anélkül, hogy anyagilag különösebb módon meg lenne terhelve. A perselytulajdonosokat állandóan figyelmeztetni kell, hogy a perselyhez naponta legalább 1—2 lejjel, vagy hetenkint 5—10—20 lejjel járuljanak. Ennek a jelszónak olyan népszerűvé kell válni, hogy azt minden perselytulajdonos kövesse, mert mindenki bizvást megteheti. Mindenki nélkülözhet és áldozhat 1—2 lejt naponta, vagy 5—10—20 lejt hetenkint. De ez a nevelési munka csak akkor eredményes, ha a perselykiürítések megállapított pontos időszakoként követik egymást. Havonta, vagy legkésőbb három havonta egyszer. Vegye ez a perselykiürítési rendszer peszach félünnepén kezdetét. Ne maradjon egyetlen egy persely sem kiürítetlenül peszachkor, ahol az első kísérlet nem sikerült, még peszach folyamán másodszor is fel kell keresni a perselytulajdonost a perselykiürítésért. Azon helységek, amelyekhez más községek is tartoznak, ne mulasszák el ezen hozzájuk tartozó helységekben a perselyeket kiüríteni. De nemcsak a perselykiürítésről kell gondoskodni, hanem kérni kell, hogy minden perselytulajdonos egy új címet szerezzen, ahol egy új perselyt lehet kihelyezni. Ezáltal megduplázzhatjuk jelenlegi perselyeink számát. Üritsünk ki peszachkor minden perselyt és akkor 200 dunam földet válthatunk vissza a zsidó nép számára.

— Szabó Imre új kötete: Zsidó komédiások. Szabó Imre új kötete néhány nap múlva fog megjelenni az erdélyi könyvpiacra. Aki ismeri az ő meger, a zsidó szív teremtő mélységéből feltörő humorát, mélységét, mégis böles életlátását, az bizonyosan szenzációként fogadja új írásainak gyűjteményét. Szabó Imre éppen azért jelentőségteljes író, mert sohasem törekedett hangosságra és hamis káprázatokra. Nem tartozott és nem tartozik semmiféle iskolához, irányzathoz és klikkhez, mert lelkiismereti és írói szabadsága szentebb előtte minden külsőségnél. Szabó Imre szinte iskolapéldája annak az esztétikai megállapításnak, hogy a humor: kacagás könyvek között. Tul az élet nagy megpróbáltatásain, szenvedéseken és harcokon: Szabó Imre immár csak az élet leglányegét látja — a könnyekben és kacajban feloldódó lelket. Csodálatos egyszerűsége, mely minden stilművészetnek legtekélyesebbje, megóvja a nehézkességtől, az elvonatkoztatástól. Ez teszi minden mélysége mellett is népszerű íróvá. Bizonyos, hogy a „Zsidó komédiások“ még csak növelni fogja ezt a népszerűségét. A könyvre előjegyzéseket az Uj Kelet könyvosztálya is elfogad.

— Megsemmisített ítélet spekulációban. Még 1923. évben történt, hogy több pék, továbbá piaci kenyér- és süteményárús ellen eljárást indítottak a spekulatív törvény alapján különböző kihágások miatt és kisebb-nagyobb összegű pénzbüntetésre lettek ítélve. Köztük Ujhelyi Ignác pékmester ellen azért indítottak eljárást, mert a vekni kilogramját két lejjel drágábban árulta, mint ahogy a kenyér maximálva volt. A bizottság öt először ötezer lejre büntette, majd ezer lejre szállította le a büntetést. Ujhelyi az ítélet ellen felülvizsgálatot adott be a Curtea de Casatiahoz, amely az ítéletet megsemmisítette azért, mert az eljárás alapját képező jegyzőkönyvből nem tűnt ki, hogy azt a törvény által kijelölt közeg vette volna fel és utasította a törvényszéket, hogy ezen kérdés tisztázása után hozzon új határozatot. A törvényszék a rendőrségi prefekturától beszerzett információ és dr. Harnik Mór ügyvéd védelme alapján a mai napon tartott fellebbezési főtárgyaláson a jegyzőkönyvet megsemmisítette és Ujhelyit a vád és következménye alapján jogerősen felmentette.

— Intervenció a román kormánynál a técsőiek földje érdekében. Técsőből jelentik: A csehszlovákiai técsői kisgazdák földjének nagy része román területen van és ezek megművelését a román hatóságok állandóan akadályozzák, sőt gyakran azokat a román lakosságának adták át megművelésre olcsó bér mellett. A bukaresti csehszlovák delegáció nagynehezen elérte azt, hogy a técsőiek egy kis része papíron visszakapja földjét, a nagyobbik rész azonban még papíron sem kapta vissza. Az ügyben érdekes átiratot küldött a napokban a romániai kistécsői jegyző a técsőiekhez, melyben azt közölte velük, hogy ha vissza akarják kapni földjeiket, akkor menjenek el egy máramaroszigeti ügyvédhez. Az átirat folytán Técső száz kisgazdája jött össze a községházán. Ezen gyűlésen elhatározták, hogy levelet intéznek Benes külügyminiszterhez és a kormányhoz és ebben előadják, hogy Técső község lakosai már hosszú

évek óta meg vannak fosztva az élet lehetőségétől. Kéri, hogy a kormányzat biztosítsa a tiszántúli földek háborítatlan használatát és interveniáljon a román kormánynál, hogy az a jövőben ne akadályozza őket békés munkájukban.

— Fogarasi Mihály első bűnpöre. A hirhedt erdélyi betörőnek a kolozsvári törvényszék büntetőtanácsa ma tárgyalta első bűnpörét. A sors iróniája, hogy Fogarasi, ki dacára 20 éves voltának, Erdély egyik leghíresebb betörője, ma áll először bíróság előtt. A közelmúltban kb. 20 betöréssel lopást követett el rablóbandájával Kolozsvárt. Egész utcákat fosztott ki, melyről annakidején megemlékeztünk. Ezennel az volt a vád ellene, hogy CFR. nyugdíjas mostohaapjának feltörte lakását és teljesen kifosztotta. A rablott holmikat egy ószeresnek adta el. A bíróság, tekintettel a betörő beismerő vallomására, 8 hónapi börtönbüntetést, továbbá 3 évi hivatalvesztést állapított meg. Az elítélt felebbezett.

— Halálosvégű vasuti karambol. Párisból jelentik: A Marne-reimsi vonalon közlekedő gyorsvonat ma reggel teljes erővel beleszaladt egy a pályán veszteglő mozdonyba. Az összeütközés következtében két utas meghalt, kettő pedig súlyosan megsebesült.

— A Leirer-ügy új fázisa. Budapestről jelentik: A rendőrségen ma jelentkezett egy Andorffi Imre zálogházi ékszerbecsüs, aki előadta, hogy december tizedikén a zálogházi árverésen megjelent Leirer Amália. Az árverésen Okolicsányi is ott volt feleségével együtt. Az árverésen egy briliáns karotörtő versengtek, amelyet Amália mindenáron meg akart venni. Jóval később, februárban Okolicsányi eldicsekedett azzal egy másik becsüsnek, Ditrích Józsefnek, hogy megismerkedett Leirer Amáliával, feljár hozzá és igen jóban vannak Okolicsányinak a becsüsökkel való szembesítésétől; a rendőrség sokat vár.

— Pestisjárvány Indiában. Kalkulából jelentik: A legutóbbi héten ötszázötven pestises megbetegedés történt. A hatóságok mindent megtettek a járvány elfojtására.

— Dr. Giurgiu János a közismert jeles ügyvéd Bukarestbe tette át ügyvédi irodáját (Cal. Victorie 200.) Az ügyvédi kamara tiszteletére április 11 én este nyolc órakor a bírósággal egyetemben fényes bucsuvacsorát rendez a New-York étterem. Dr. Giurgiu János ezután is meghívja összes ismerőseit és jóbarátait a vacsorára. A vacsora a la cart lesz.

* Nagy hideg szél és rossz idő károsan hatnak a gyöngéd arcbőrre. Ha mosdóvizünkbe eredeti Mack's-féle Kaiser Boraxot keverünk, megvédjük a bőrt a káros behatásoktól.

* A villanymizéria megoldódott azoknál, kik Tungram izzólámpát használnak.

* Ha nem tudja, hogy mi a betegsége, keresse fel (Budapest VI., Nagy János-u. 47.) a dr. Jakab-féle Liget-szanatóriumot, amely a legtekélyesebben berendezett diagnosztikai gyógyintézet. Amerikában az életbiztosító társaságok alapítottak ilyenemű vizsgálati intézetet, ahol minden jelentkezőt a legalaposabban megvizsgálják. Az orvosi tudomány bevált összes vizsgálati eszközei a dr. Jakab-féle Liget-szanatóriumban az orvosok rendelkezésére állnak. Szabad orvos választás, mérsékelt árak. Napidij a magánklinikai osztályon 150.000 korona.

y pedig szintén

ldemokrata párt

nyal szemben is
ulinszky diktátor
ratikus kormány

hogy Stambu-
folyamán tirannus
k ellene, úgy a
nyúléseken, össze-
én személyesen

Sok tekintetben
izmus tért tudott
hoffól. Még egy-
szély Bulgáriában

ijeszgetés, hanem
án nagyobb mér-
k. Minden esz-
Bulgária fölött
izmus a Balkán
eszedelmet jelen-
nem harcol olyan
ciáldemokrácia a
ban.

Kovács Jenő

ról szóló

Politikai foglyok
nt nincsen helye.
kat a másik ál-
yesíthetik, mint
peres okiratok
posta útján is
odó érdekelték
kihallgatására a
magyar bíróság-
államok polgá-
ltségbiztosítékot
ezi magát a má-
t ingóságok ki-
a minisztérium
hatóságai ré-
sítettetni s a köz-
elegendő az ot-

ak

atót

tekintettel súlyos
n valami halasz-
ebben az ügyben
és sikerült is 8
Hogy az okmány
t. Tagadja, hogy
na el.

anilyen formában
eskü alatt val-
égéről és állítása

en Dr. Adorjánt
e és mindkettő-
nek Dr. Dunca
n és Dr. Oprea
ny súlyosan meg-
y Kovács csak-
ványért, melyet
nem lehet őt kér-
ak baráti köte-
ak rendelkezésére

ás után elfogadta
ján Sándort és
felmentette. Az
n, amely nagy
n, főleg váradi

tapárt kiált-
Vági István ve-
kivált magyar
ott kiáltványában
ak a Vázsonyi-
sztaisi paktumát,
a munkásságot
usává súlyoszi.
lést hívott össze.
szocialista lapot

évek óta meg vannak fosztva az élet lehetőségétől. Kéri, hogy a kormányzat biztosítsa a tiszántúli földek háborítatlan használatát és interveniáljon a román kormánynál, hogy az a jövőben ne akadályozza őket békés munkájukban.

— Fogarasi Mihály első bűnpöre. A hirhedt erdélyi betörőnek a kolozsvári törvényszék büntetőtanácsa ma tárgyalta első bűnpörét. A sors iróniája, hogy Fogarasi, ki dacára 20 éves voltának, Erdély egyik leghíresebb betörője, ma áll először bíróság előtt. A közelmúltban kb. 20 betöréssel lopást követett el rablóbandájával Kolozsvárt. Egész utcákat fosztott ki, melyről annakidején megemlékeztünk. Ezennel az volt a vád ellene, hogy CFR. nyugdíjas mostohaapjának feltörte lakását és teljesen kifosztotta. A rablott holmikat egy ószeresnek adta el. A bíróság, tekintettel a betörő beismerő vallomására, 8 hónapi börtönbüntetést, továbbá 3 évi hivatalvesztést állapított meg. Az elítélt felebbezett.

— Halálosvégű vasuti karambol. Párisból jelentik: A Marne-reimsi vonalon közlekedő gyorsvonat ma reggel teljes erővel beleszaladt egy a pályán veszteglő mozdonyba. Az összeütközés következtében két utas meghalt, kettő pedig súlyosan megsebesült.

— A Leirer-ügy új fázisa. Budapestről jelentik: A rendőrségen ma jelentkezett egy Andorffi Imre zálogházi ékszerbecsüs, aki előadta, hogy december tizedikén a zálogházi árverésen megjelent Leirer Amália. Az árverésen Okolicsányi is ott volt feleségével együtt. Az árverésen egy briliáns karotörtő versengtek, amelyet Amália mindenáron meg akart venni. Jóval később, februárban Okolicsányi eldicsekedett azzal egy másik becsüsnek, Ditrích Józsefnek, hogy megismerkedett Leirer Amáliával, feljár hozzá és igen jóban vannak Okolicsányinak a becsüsökkel való szembesítésétől; a rendőrség sokat vár.

— Pestisjárvány Indiában. Kalkulából jelentik: A legutóbbi héten ötszázötven pestises megbetegedés történt. A hatóságok mindent megtettek a járvány elfojtására.

— Dr. Giurgiu János a közismert jeles ügyvéd Bukarestbe tette át ügyvédi irodáját (Cal. Victorie 200.) Az ügyvédi kamara tiszteletére április 11 én este nyolc órakor a bírósággal egyetemben fényes bucsuvacsorát rendez a New-York étterem. Dr. Giurgiu János ezután is meghívja összes ismerőseit és jóbarátait a vacsorára. A vacsora a la cart lesz.

* Nagy hideg szél és rossz idő károsan hatnak a gyöngéd arcbőrre. Ha mosdóvizünkbe eredeti Mack's-féle Kaiser Boraxot keverünk, megvédjük a bőrt a káros behatásoktól.

* A villanymizéria megoldódott azoknál, kik Tungram izzólámpát használnak.

* Ha nem tudja, hogy mi a betegsége, keresse fel (Budapest VI., Nagy János-u. 47.) a dr. Jakab-féle Liget-szanatóriumot, amely a legtekélyesebben berendezett diagnosztikai gyógyintézet. Amerikában az életbiztosító társaságok alapítottak ilyenemű vizsgálati intézetet, ahol minden jelentkezőt a legalaposabban megvizsgálják. Az orvosi tudomány bevált összes vizsgálati eszközei a dr. Jakab-féle Liget-szanatóriumban az orvosok rendelkezésére állnak. Szabad orvos választás, mérsékelt árak. Napidij a magánklinikai osztályon 150.000 korona.

Nagy
harisnyavásár
 mélyen leszállított árakkal.
 Kötött harisnya minden színben lel 25
 Flóhr-harisnya minden színben lel 53
 Muszlin harisnya divat-
 színben lel 69
 Cérna-muszlin minden
 színben lel 98
 Selyemfátyol harisnyák
 minden színben lel 125
BLATT
 FÖTÉR 18
 Bivalkegyházban és költőházban óriási választék!
 A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

KÖZGAZDASÁG

A magyar pénzpiac helyzete

Milyen hivatalos bankkamatlábak vannak érvényben a financiai szempontból fontos államokban

(Budapest, ápr. 8. Az Új Kelet tudósítójától.)
A Magyar Nemzeti Bank április 1-től a kamatlábat másfél százalékkal leszállította. A váltódiszkont tehát 12 és fél százalékról 11 százalékra, a lombardkamatláb pedig 13 és fél százalékról 12 százalékra mérséklődött.

A kamatláb leszállítása a magyar gazdasági életet súlyos válság közepette találta. A hitelválság régóta szedi áldozatait és megingatta a mezőgazdaságot, az ipart és a kereskedelmet egyaránt, az elérhetetlen és a drága hitel megakasztotta a termelést, a fogyasztást és megbénította az egész magyar gazdasági életet.

A hivatalos bankkamatláb leszállítása azonban csak az első lépés; a magyar hitelválság enyhülése akkor fog igazán bekövetkezni, ha a kamatlábcsökkentés a magánhitel terén is érvényesülni tud. A pénzpiacra tényleg érezhető is már a bankkamatláb mérséklése. A pénzkínálatok megélnékültek és a kamattételek is 1-2 százalékkal alacsonyabbak, a pénz elhelyezése napról-napra nehezebb, mivel a bankok tömeges fizetéseket folytán egyelőre csak prima kezeknek hiteleznek.

Ez a másfél százalékos bankkamatláb mérséklés azonban kevés ahhoz, hogy az elmélyült válságot

Az Arad megyei Takarékpénztár közgyűlése. Vasárnap délelőtt tartotta meg az Arad megyei Takarékpénztár Arad centrumában épült modern és a mai igényeknek megfelelően berendezett székházában ezidei rendes évi közgyűlést, melyen az intézet részvényesei szokatlanul nagy számban vettek részt. A közgyűlést báró Neumann Adolf igazgatósági elnök vezette, Issekutz Géza igazgató olvasta fel az évi jelentést, melyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott. A közgyűlés az 1924. évi tiszta nyereséget az 1923. évi áthozattal együtt 1,960.952 lej 30 baniban állapította meg és ehhez képest a részvények 42. sz. szelvényei április 7-től kezdve netto 70 lejjel váltatnak be. Dr. Schütz Henrik indítványára az igazgatóság eddigi 8 tagját, valamint a felügyelőbizottság 5 tagját három évi időtartamra közfelkiáltással újra megválasztották. Lukácsy Lajos a részvényesek nevében a gyengélkedő Fodor Gyula vezérigazgatónak és az intézet többi vezetőinek mondott köszönetet az elmúlt üzletévben elért eredményekért.

Fel akarják szabadítani a sómonopóliumot. Bukarestből jelentik: Néhány nappal ezelőtt a monopolizáció ülést tartott Bratianu Vintila pénzügyminiszter elnöke mellett. Az ülés egyetlen tárgya a sóbányászat rezsimjének megváltoztatása volt. A bizottsági tagok nagyrésze magáévá tette a pénzügyminiszternek azt a véleményét, hogy a só nem tartozik többé a monopoliáknak közé tekintettel arra, hogy elsőrendű élelmiszer és sem fiskális szempontból, sem pedig állambiztonsági okokból nem érdek, hogy továbbra is a monopoliáknak között maradjon. A bizottság azt határozta, hogy a termelésre, valamint a jövedelmezőségre vonatkozó összes adatokat összegyűjti és tanulmányozni fogja a kérdést, nem volna-e előnyösebb a sóbányászatot az állami termeléstől függetleníteni.

Az új kamarai törvény végrehajtása. Bukarestből jelentik: Az új kamarai törvényvel kapcsolatosan speciális bizottság foglalkozik a kereskedelmi és iparkamaraik kategorizálásával. Összeállítják a kamarai tagok új névjegyzékét, valamint az új törvény értelmében felállítandó kamarai igazgatóságokat. Az új törvény értelmében legkésőbb két hónapon belül meg kell ejteni az új kamarai választásokat.

A kereskedők tovább küzdenek az üzletbérletek meghosszabbításáért. A kormány az üzletbérletek ügyében elfoglalt ismert álláspontjával szemben a kereskedők a küzdelem energikus továbbvitelét határozták el. Toffly Richard, a kolozsvári Sfatul elnöke ma érkezett haza bukaresti utjáról, ahol a kereskedők vasárnapi kongresszusán vett részt. A gyűlésen rendkívül súlyos kifakadásokkal illet-

megoldja és az elalélt termelésbe egészséget és erőt öntsön. A kamatlábcsökkentést bizonyára hamarosan meg fogja ismételni a Nemzeti Bank és ha a pénz ára a termeléssel egészséges összhangba kerül, úgy, hogy minden felajánlott jó áruváltót leszámítva, remélhető lehet a magyar gazdasági válság teljes gyógyulását.

Romániában a hivatalos bankkamatláb az 1920 április 6-án kibocsátott kormányrendelet alapján még mindig 6 százalék, ami lényeges eltérést jelent a magánbankkamatlábhoz szemben és így zavarólag hat a gazdasági életre. Eppen ezért egyesek akciót kezdeményeztek a hivatalos bankkamatláb felemelése érdekében.

A financiai szempontból jelentős államok hivatalos bankkamatlábait alább közöljük: Németország 9, Németország lombard 11, Belgium 5 1/2, Bulgária 6 1/2, Dánia 7, Danzig 9, Anglia 5, Észtország 9, Finnország 9, Franciaország 7, Görögország 8 1/2, Hollandia 4, Japán 8.4, India 7, Olaszország 6, Jugoszlávia 7, Lettország 9, Litvánia 7, Norvégia 6 1/2, Ausztria 13, Lengyelország 10, Portugália 9, Oroszország 10, Svédország 5 1/2, Svájc 5, Spanyolország 5, Délafrika 1.5 1/2, Csehszlovákia 7, Egyesült Államok 3 1/2.

ték a kormányt, mert magatartásával és folytonos ígéretével, hogy az üzletbérleteket meg fogja hosszabbítani, olyan lehetetlen helyzetbe hozta a bérlelőket, amely teljesen kiszolgáltatja őket a háztulajdonosok kapzsiságának, miután az idő rövidsége lehetetlenné teszi egy új helyiség megszerzését. A kereskedők egyébként, mint ismeretes, elhatározták, hogy május elsején nem költöznek ki és erőszakos kitelepítés esetén a kormányra hárítanak minden anyagi felelősséget. Általában az a nézet alakult ki, hogyha a kormány az utolsó pillanatban nem hosszabbítja meg az üzletbérleteket, tömeges moratóriumkérést fog előidézni, mert a költözöködni kénytelenek lesznek a fizetéseket beszüntetni.

Brazília védi a kávé árát. A new-yorki kávékereskedők erős támadásokat intéztek Brazília ellen, amiért a kávé árát folyton emelik. Ezek a támadások arra indították a braziliai kormányt, hogy külön kávé-árvédelmi intézetet létesítsen. Ezzel a braziliai kormány negyedszer lép közbe a kávé árának érdekében, míg azonban 1906-ban, 1917-ben és 1921-ben a közbelépés azért történt, hogy a kávé árának további esését megakadályozzák. A most létesített intézetnek az a célja, hogy megtartsa, vagy esetleg még jobban felhajtsa a kávé árát.

Osztrák-orosz kereskedelmi kapcsolatok. Bécsből jelentik: Osztrák érdekeltek bevonásával a két állam közötti kereskedelmi kapcsolatok ápolására két vegyes társaság működik. Az első a „Ratao“, amelyet az Osztrák Művek R. T. alapítottak s főleg orosz tojás behozatalával foglalkozik. Eddig mintegy 100 vasuti kocsit tojást hozott be. A másik a „Rusawstorg“, az Osztrák-Orosz Ipari R. T. alapítása s az elmúlt évben 308.000 dollár nyereséggel zárta mérlegét, dacára annak, hogy az alapítókéje csak 100.000 dollár. Ausztria kivisz Oroszországba: elektrotechnikai cikkeket, fűtőacélt, kerékpárokat, autót és autófelszerelési tárgyakat, pneumatikot, manometert, mérőeszközöket, zselatint, írógépeket, vésőket, litográfiai festéket; ezzel szemben importál Oroszországból élelmiszer, tojást, kaviárt, vaját, halat, mézet, terpentint, dohányt, állatsörtét, kendert, fonalat, asbestet.

Választott bíróságot állítanak fel a deviza-perekhez. Bukarestből jelentik: A bukaresti kereskedelmi és iparkamara tőzsdébizottsága ma értekezletet tartott, amelyen a választott bíróság felállításának tervvezetést tárgyalta. Ez a választott bíróság kizárólag devizaügyletekből keletkező vitás ügyekkel fog foglalkozni.

A mai valutapiac

A mai napon is üzletellen, lanyha volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Osztrák shilling 30.40-30.60, magyar korona 335-340, cseh korona 6.36-6.42, francia frank 11.15-11.25, svájci frank 41.60-41.80, dollár 215.00-216.50, angol font 1030-1035, olasz lira 8.85-8.95

Devizapiac április 8-án:

Bukarest. Devizák: Páris 11.15, Berlin —, London 1036, Newyork 216.50, Róma 8.90 Zürich 41.70, Bécs 30.50, Prága 6.42.

Zürich. Nyitás-Zárlat: Berlin 123.34-123.34, Amszterdam 207.80-207.80, Newyork 517.75-517.75, London 2477.50-2477.50, Páris 2660.00-2660.00, Milánó 21117.50-21117.50, Prága 1534.00-1534.00, Budapest 72.00-72.00, Belgrád 835.00-835.00, Bukarest 245.00-245.00, Varsó 100.00-100.00, Bécs 72.90-72.90.

Párisi tőzsde: Bukarest 910.

Fogad ragyogni fog, mint a nap-sugár,

Ha Farmodont fogkrémet használsz Aladár.

Ha művészi kivitelű fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse SZÉKELY ÉS RÉTI ERDÉLYRE SZÍ BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermet, asztalosok furnárszükségleteiket legolcsóbban itt szereshetik be

Zsák
Ponyva

Mindennemű célokra legelőnyösebben beszerezhető
Albala Izsó
Timisoara
Piata Traian No 2

Antilop és glacé
keztük (Grenoble)

lei 119

AU PRINTEMPS áruház,
Cluj, Str. Memorandului 11.

ÜVEG

porcellán és fajence
asztali edények
poharak, palackok,
demjonok. Vendég-
lői és kávéházi fel-
szerelések legelőnyö-
sebben beszerez-
hetők

Ausländer Lajos
cégnél, Cluj, Piața M. Viteazul 39.

Telefon 9-54

Palesztinai kirándulásra rubák tisztítása nagyban folyik Czinknél, Cluj

SZINI

Ma
Csütörtök este
ben, J
Csütörtök este
Athens
Róza
ár. kkal
Péntek: Nincs
Szombat: Alan
val, Lé
fellépés
premier
Vasárnap d. u
ság 7-é
Va árnáp d. u
(Esti ha
Vasárnap este
repriz, s
100 B, s

Select-m
hatalma. Me
felvonásban, F
nye után. Fő
suko.

Uránia-m
Pikásus vigjáték
res amerikai m

Apolló-m
tűze. Szentáció
szerepben Maria

N
rovatban kö
nemű

Atalított Józ
kedő, min az A
Constantin Rom
szám alatt fenn
re-kereskedés tu
feleink tudomás
der Josef Sánd
csemeg-kereskedő

Hölgyeim

óriási választék
kalapüzletbe, C
áruházal szem
alakításokat

Homor

STEIN udvarhely
Beszereshető: O
ra Rt., G.-M
cégnél, Tg-
cégnél, Turd
egy

A hu

A „Valo
Frank“-
két ismert
jegye: F
FRAN
név és a
kavédar
védjegy g
nánt.

kérjü

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Magyar Színház heti műsora

Csütörtök este 6-kor: Pintyőke (4-edzer, béreltszűnetben, Jacsó Cia vendégjátékával, sorozat 154)
 Csütörtök este háromnegyed 9-kor: Troubadour (Jean Athanasiu vendégjátékával, Lévy Ilonka és Rózsa Ily fellépésével, mérsékelt emelt helyárral, napibe let 98 szám A, sorozat 156)
 Péntek: Nincs előadás.
 Szombat: Alarcosbál (Jean Athanasiu vendégjátékával, Lévy Ilonka, Baranyai Jolán, Rósa Ily fellépésével, mérsékelt emelt helyárral, premier-bérelt 51 szám sorozat 156)
 Vasárnap d. u. fé 3-kor: Po-tás Katica (Operett-ujdon-ság 7-edzer, mérsékelt helyárral, sorozat 157)
 Vasárnap d. u. 6-kor: God telepátkus mulatványai (Esti helyárral, sorozat 158)
 Vasárnap este fél 9-kor: Holandí menyecske (Operett-repriz, Karacsony Ily fellépésével, napi bérelt 100 B, sorozat 1-9)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Csütörtök, április 9. Művészet hatalma. Mészáros tragédia a művészek életéből 5 felvonásban. Filmre alkalmazva Dostojewski regénye után. Főszerepben Ivan Mosjoukine és Lie-senko.

Uránia-mozgó Csütörtök, április 9. Ah! Fifi! Pikáns vizjáték 5 felvonásban. Főszerepben a híres amerikai művésznő Maria Ragio.

Apollo-mozgó. Csütörtök, április 9. Az élet tüze. Szenzációs büntényi dráma 5 felvonásban. Főszerepben Maria Ragio.

NYILTTER

rovatokban közölték a szerkesztőség semmi nemü felelősséget nem vállal

Atalított József Andor, marosvásárhelyi kereskedő, min az A. JOSEF A. Targul-Mures, Piata Constantia Romanu (volt Szent György-tér) 11 szán alatt fennálló fűszere-, liszt-, festék-, üveg-kereskedés tulajdonosa ez-nel ő szes t. üzlet-feltelek tudomás ra hozza, hogy nem azonos Alex-nder József Sándor, Targul-Mures, Piata Uoir-i-i csemeg-kereskedővel.

József Andor

Hölgyeim! Tavaszi ujdonságok és selyem kalapok érkeztek óriási választékban az

"IDEAL"

kalapüzletbe, Cluj, Wesselényi-u. 8. (Göly-áruházal szemben). Feltűnő olcsó árak. Átalakításokat modellek után vállalunk.

כשר של פסח Homorodi borviz

STEIN udvarhelyi főrabbi felügyelete alatt töltve

תחת השגחת אבדחם אשר ועלג שטין
 אבדחם סו-חוראדעל וחולל

Beszerezhető: **Clujon: Szilágyi Eleonora Rt., G.-Mare: Uilmann Arthur cégnél, Ig.-Mures: Kohn Márton cégnél, Turda: Fischer Samu cég egyedelarásítóknál.**

Ócsóbb, mint bárhol!

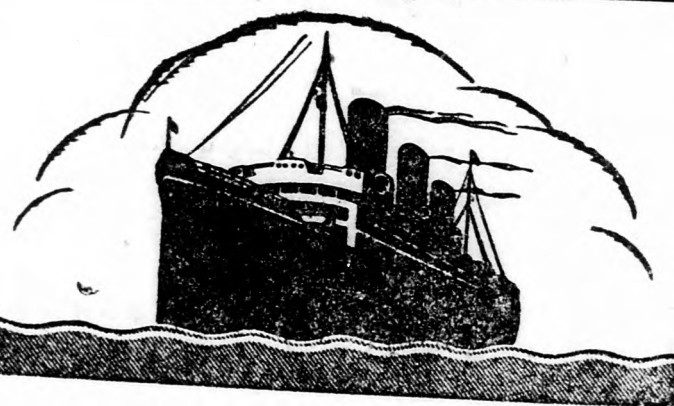
Berlini női és férfi fűzők lej 700

Nagy választék játéktárgyakban, billiárdbárukban stb. stb. Egyedüli beszerzési forrás a régi és megbízható **Hermann Bernstein cégnél**
 Bucure ti, Calea Rahovei 3.
 Szállítás után 11!

Tavaszi ujdonságok érkeztek

Neumann M.

férfi- és fiu ruhaáruháza
Cluj, Piata Unirii No 14.

Hamburg--Amerika Linie United American Lines

Rendes és közvetlen járatok:

Hamburg, Cherbourg, Bologne, Southamptonból

Canada, Délamerika - Észak-amerika, Cuba, Mexiko, Keletázsia és Nyugat-indiába

Felvilágosításokat mindenkor ad a romániai vezérképviselőt:

Lazar H. Lazarovitz

Timisoara. Strada Mercy No 2. — Telefon 16-58.

valamint fiókjai: **Bukarest, Calea Grivitei No 183,**

Cernauti, Str. Regina Maria 9,

Arad, Str. Eminescu 12,

Oradea-Mare, P. Mihai Viteaz 5.

Lloyd 3184

Sűrűnyolm: Lazarovitz.

Érdeessen az Uj Keletben!

Sajtóvélemények:

Keleti Ujság február 22-iki szám: „A legnagyobb nehézségeket hárítja el a románul tanulni akaró utjából”. *Temesvarer Volksblatt* febr. 24. „Ez a legnagyobb és legteljesebb román-magyar szótár”. *Uj Kelet* február 25. „Ez a szótár nemcsak a hazai, hanem nemzetközi szótáriradalomnak is büszkeségére válik”. *Temesvarer Zeitung* február 25. „Vögre megjelent az a szótár, melyre szükségünk van”. *Temesvári Hirlap* márcus 4. „E szótár messze felülmúlja az eddig megjelent szótárakat”. *Erdélyi Hirlap* Arad március 5. „A román szótáriradalom tetőpontját érte el dr. Cherestesiu által szerkesztett szótárban”. *Magyar Nép* Kolozsvár márc 7. „E szótár nemcsak a legterjedelmesebb, hanem a legjobb az eddig megjelent román-magyar szótárak között”. *Ellenzék* márc. 15. „A napokban jelent meg a régen várt szótár”. *Ujság* márc. 15. „Ez a szótár arra a nívóra állítja a román-magyar szótáriradalmat, melyre a nemzet alaposan látszott képes lenni”. *Aradi Közlöny* március 18. „Most jelent meg az első egyetemes nagy román magyar szótár; semmi bézag, semmi sivánni való”. *Nagyvárad Friss Ujság* márc. 17. „E szótár mindenki számára a nélkülözhetelen”. — Ezek csak kiragadott mondatok a most megjelent szótár bírálatából. Bővebb szemelvények és a szótár kiadása ingyen kapható a szótár szerzőjénél

Dr. Cherestesiu Victornál,
 Cluj. Str. St. O. Iosif vagy

UJKELET

könyvosztályában,
 és bármely könyvkereskedésben.

Mindenhol csak

eredeli

CZELL-sört

és

LUTHER-sört

kérjen.

Telefon 516

Mosse 1155

Főraktár:

Ciment, Dukasz & Tsa cégnél
 Cluj, Str. Bucovina (v. Munkácsy-u.) 28

A **husvét ünnepi kávéhoz** a tisztelt háziasszonyok a legjobb pótléket használják, mely még nagyanyánk idejéből a

„Valódi FRANCK”

néven ismeretes. Tekintettel arra, hogy a vidékre szivesen adnak „Frank-gyártmányok” helyett utánzatokat,

kérjük a fogyasztókat arra, hogy az ilyen tévesztési kísérleteket visszautasítsák.

A „Valódi Franck”-nak két ismertetőjegye: a **FRANCK** név és a kávédaráló védjegy gyanánt.

A „Valódi Franck”-nak két ismertetőjegye: a **FRANCK** név és a kávédaráló védjegy gyanánt.

